

СЕКЦІЯ 7

НОВІ ВИКЛИКИ В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ ТА У ПЕРІОД ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

УДК: 32.019.51:324

Черненко О.М., к. мед. н., доцент
Черкаський інститут пожежної безпеки
ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАСОБИ МАНІПУЛЮВАННЯ ГРОМАДСЬКОЮ ДУМКОЮ ПІД ЧАС ВІЙНИ ТА У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Складність структури громадської думки, можливості її формування, суперечливість умов дії породжують важливу характеристику цього явища – схильність маніпуляції.

В основі маніпулювання, тобто впливу на громадську думку за допомогою певних засобів з метою досягнення значних результатів, лежить об'єктивна характеристика свідомості, пов'язана з її мінливістю, нестійкістю, прагненням особистості до позитивних змін. Небажання миритися з тим, що відбувається потреба зазирнути в майбутнє, активність суб'єкта – ґрунт для маніпуляцій при формуванні громадської думки. Потужним інструментом такої маніпуляції є засоби масової інформації, особливо, як ми бачимо у воєнний час.

Вплив на громадську думку особливо сильно тоді, коли маси відчують довіру до джерела інформації. Для цього використовується кліше «З компетентних джерел відомо...», «Одна високопоставлена особа повідомила...» і т. д.

Оскільки правлячі кола зацікавлені в поширенні певних ідей в масах, використовується такий прийом, як впровадження їх через спеціальні журнали. Наприклад, в США це «Журнали думок». Такий спосіб маніпулювання громадською думкою полягає в наступному: висуваючи на своїх сторінках «потрібні ідеї», «Журнал думок» прагнуть, щоб вони були помічені більш масовими виданнями і вже через них широко розповсюджувалися серед читачів. Створюючи враження, що інформація надходить нейтрально, не з політичних еліт, не з власних структур і урядового джерела, а значить, ці журнали нібито не пов'язані з інтересами панівних груп, що має великий «зомбуючий» вплив на людські маси у воєнний час і не тільки [1, 2].

Важливим способом впливу на громадську думку є обмеження і дозування каналів інформації. Важливий спосіб впливу на громадську думку полягає у врахуванні особливостей аудиторії, коли фабрикується зміст інформації. Якщо тема складна або аудиторія має низький рівень освіти, то робляться готові виявлені факти та висновки (наприклад, позначення, де треба сміятися під час показу американських комедійних телесеріалів). Якщо ж тема проста, то аудиторії надається можливість зробити висновки самій. Для високоінтелектуальної аудиторії матеріал подається з «подвійною аргументацією»: «за» і «проти». Це сприяє більш ефективному впровадженню потрібних ідей, норм, цінностей. Оскільки негативної інформації у великій кількості люди прагнуть уникати, оскільки така інформація суворо дозується. При цьому враховується і те, що охочіше сприймається і має переконливу силу матеріал, що підтверджує наявну точку зору читачів, слухачів, глядачів. ЗМІ повідомляють те, що хоче почути, побачити аудиторія [3].

Ефективними прийомами маніпулювання громадською думкою є прийом багаторазового повторення повідомлень і прийом безперервної протягом доби трансляції передач. Люди чують, не слухаючи, запам'ятовують і не тільки повторюють те, що почули, але нерідко починають діяти відповідно до

почутого. Такі прийоми лежать в основі ефективної соціальної технології «промивання мізків», що на жаль ми спостерігаємо зараз на стороні російського агресора. На цьому ж будується і вся реклама.

Громадська думка схильна маніпулюванню в силу того, що складається не тільки свідомо, але й підсвідомо, включаючи і свій зміст як судження здорового глузду, і забобони та міфи. Для нього можуть бути характерні емоційна напруженість, психічна нестійкість. Маніпулювання руйнує основи, на яких тримається громадська думка: певна система цінностей, установки, стереотипи. Сьогодні засоби масової інформації об'єднують людей навколо себе і творять їх свідомість за своєю подобою. Думка сформована подібним чином, виступає не думкою більшості, а думкою якоїсь нової маси. З настанням масового суспільства телебачення і преса стають основним засобом формування громадської думки, яка створюється або змінюється на догоду соціального замовника. При цьому глядач не може ні заперечити, ні дізнатися, як багато людей поділяють його думку [1, 3].

Громадська думка виявляється у дії свідомих і несвідомих (ірраціональних) чинників. Несвідома складова громадської думки включає в себе: прояви інтуїції, інстинктів, неусвідомлених вольових імпульсів, міфів, традицій, стереотипів, символів і т. д. Тому великий вплив на його формування надають різні феномени масової психології, в першу чергу різного роду чутки. Чутки відносяться до числа найбільш впливових явищ і активно циркулюють серед духовного життя людей і залишаються об'єктивно неминучим атрибутом міжособистісної комунікації. Слух – інформативне повідомлення, основу якого складають правдиві чи неправдиві відомості про реальні або вигадані факти, події, явища, дійсності. Процесу формування громадської думки під впливом чуток притаманні суперечливість і стихійність. Він протікає досить швидко, і громадська думка, що склалася, існує відносно недовго. Громадська думка під впливом чуток може приймати форму не стільки звичайного оціночного

судження, скільки прямої жорсткої вимоги. Громадська думка розрізняється залежно від того, під впливом якого типу чуток вона сформувалася [1, 2, 3].

Так, громадська думка, що сформувалася під впливом стихійних чуток, виникає спонтанно при активізації таких факторів, як жалість, ненависть і т. д., а також вона проходить швидкоплинно і суперечливо.

Література

1. Бойко О. Д. Анатомія політичного маніпулювання / О. Д. Бойко. – Ніжин: Міланік, 2007. – 223 с.
2. Дем'яненко М. Популізм: засоби маніпулятивного впливу на електорат / М. Дем'яненко // [Політ. менеджмент](#). – 2011. – № 2. – С. 94–102.
3. Зуб О. Методологічні принципи ведення інформаційної війни – основний шлях маніпулювання свідомістю людей / О. Зуб // [Вісн. Львів. ун-ту. Серія: Міжнародні відносини](#). – 2003. – Вип. 10. – С. 253–257.

УДК 330.341.42

Помінова І.І., к.е.н., доцент
Державний біотехнологічний університет, м. Харків

ПРОБЛЕМИ РОЗРОБКИ ПЛАНУ ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Незважаючи на те, що російська агресія триває, українська влада, експерти та зарубіжні партнери почали розробляти план повоєнного відновлення України. Його все частіше називають «План Маршалла для України», порівнюючи з програмою економічної допомоги європейським державам після Другої світової війни, що була запропонована в 1947 році держсекретарем США Дж. К. Маршаллом і почала діяти в квітні 1948 року.